

A lelki ajándékok és a szeretet

Lekció: Ézs 49,14-23./ Textus: 1Kor 12-13.

2016. június 12.

Bevezetés

A 12-14 nagyobb egységét így vezeti be az apostol: *"A lelki ajándékokra nézve pedig..."*. Az apostol levelének ebben a részében a lelki ajándékoknak a gyülekezet közösségében való működését veszi szemügyre. Ez is az eddig már részben megismert korinthusi problémák fényében történik: a korinthusiak igen aktívak a lelki ajándékok gyakorlásában, azonban mindezt igen kiskorú és megosztó módon történik. Az apostol tanítását a 8.1 alapján foglalhatjuk össze: *"... az ismeret felfuvalkodottá tesz, a szeretet pedig épít."* A 8-10 fejezetekben, a bálványáldozati hússal kapcsolatosan, azt láthattuk, hogyan tesz/tehet az *ismeret* (amit a korinthusiak nagyon fontos lelki, spirituális ajándéknak tartanak) büszkévé, gőgössé. A 12-14 fejezetekben azt adja elének Pál, hogyan építi a szeretet a gyülekezet közösségét.

A 12-14 felépítése a következő: a 12 fejezetben az apostol a levél olvasói elé tárja, hogyan kellene működniük a lelki ajándékoknak egy érett, felnőtt közösségben, gyülekezetben. Ez az elmélet. A 13. fejezetben megmutatja, mi ennek az elméleti és ideális működésnek a szíve, mi teszi ezt lehetővé: a szeretet. Végül a 14. fejezetben mindezeket egészen konkrét és gyakorlati módon alkalmazza a korinthusi gyülekezet összejöveteleire, istentiszteletére. Most ebből 2 nagy fejezet áll előttünk - és jó is ezt a kettőt együtt, egyszerre felolvasni, mert általában külön-külön foglalkozunk velük. A részletekbe éppen ezért nem tudunk belemenni, de szeretnénk az apostol fő gondolatmenetét megismerni: mire hív bennünket az evangélium és nagykorúság összefüggésében? *Hogyan illeszkedik be az egyén a Krisztus testbe? Hogyan születik olyan gyülekezet, amely szeretetben épül fel?* Ezekkel a kérdésekkel a korábban magunk előtt tartott „felnőtt gyülekezet” témája áll előttünk.

Hogyan lássuk a lelki ajándékok és a szeretet helyét a gyülekezetben?

1. A kiskorú/éretlen gyülekezet működése
2. A nagykorú/érett gyülekezet működése
3. A szeretet, mint mindennek a szíve

1. A kiskorú/éretlen gyülekezet működése

A kifejezés *"lelki ajándékok"* a görögben valójában csak egy szó a szövegben: "a lelkiekre nézve..." (pneumatikos). Azért fontos ezt megjegyeznünk, mert az a kifejezés azonnal elvezet a korinthusiak egyik fő témájához: ők "lelkiek", ők az igazi "pneumatikosok". Bölcsesség, ismeret (gnózis), lelki (pneumatikos) - ezek a kulcsfogalmak, amelyek meghatározzák azt a korinthusi csoportot, akikre nézve Pál mindezeket írja. Ami számukra nagyon fontos: magukat gazdagnak, ismerettel bírónak tartják (1.5-7 - itt az apostol el is ismeri ezt a gazdagságot), de mindez a Lélektől való intenzív élet igen kiskorú, igen éretlen. Egyrészt, mert a lelki megnyilvánulások alapján (is) széthúzás és viszálykodás van közöttük, egyértelműen lenéznek azt, aki pl. nem szól nyelveken, akinek nincs "ismerete" (Istentől kijelentett különleges tudása egy-egy helyzetbe), stb. A lelki megnyilvánulások tehát nem annyira a gyülekezet egészéről

szólnak, hanem egyénekről vagy csoportokról, státuszról és hatalomról. Másrészt, (és ez a 14. fej istentiszteleti útmutatásaiból kiderül), amikor összegyülekeznek, lényegében zűrzavar van körülöttük, mert minden rend és útmutatás nélkül követik egymást a pneumatikus megnyilvánulások: nyelveken szólnak, egymás után prófétálnak. Olyan az istentisztelet, mint egy versenypálya, ahol ki-ki megmutathatja, mit is tud, mennyire meggazdagodott, mennyire lelki. Ebben a helyzetben írja Pál: *"A lelki ajándékokra nézve pedig nem szeretném, testvéreim, ha tudatlanok lennétek."* - És talán azonnal érezzük, hogy ez az elevenükbe talál. Ők a lelki-spirituális élet csúcsán találják magukat, Pál meg annyit mond, szeretnék kivezetni titeket a tudatlanságotokból...

"Tudjátok, hogy amikor pogányok voltatok, ellenállhatatlanul vonzott valami titeket a néma bálványokhoz." Ismeritek tehát, hogy van olyan spirituális tapasztalat, amely magával ragad, elsodor, egyfajta eksztatikus állapotot hív életre, de ez nem tesz kereszténnyé. Pogány korotokban volt ilyen, most, Jézus követőiként is valami hasonlót kerestek. Ez azonban kiskorú, önmagáért való lelki hozzáállás. Pál azt mondja, nem az a lényeg, hogy milyen spirituális tapasztalatotok van, nem az a lényeg, hogy elragadtatott állapotban szóltok (talán a nyelveken szólás van előtte), hanem az, hogy ebben az születik-e, hogy Jézust Úrnak valljátok. Jézus Úr, vallja veletek együtt mindenki, aki a gyülekezet tagja, és semmiféle lelki dolog, ami olyan fontos nektek, nem tesz különbbé a többiekénél. Érdemes itt elgondolkodni NT Wright megjegyzésénél, aki felhívja a figyelmet arra, hogy aki valóban Úrnak mondta Jézust, egy olyan római városban, mint Korinthus, ezzel azt is mondta, hogy *"a császár pedig nem Úr."* *"Amint az egyház a következő évszázadokban megtanulta, azok, akik tapasztalatok/élmények érdekében keresték spiritualitásuk, könnyen alakítottak ki egy olyan biztonságos világot, amelyben nagyszerű időtöltésük lehetett úgy, hogy nem kellett kapcsolatba lépniük a valóságos világgal. ... De azok, akik Jézust Úrnak vallják, és ebben a Szentlélek ereje munkálkodik bennük, a társadalmi és politikai harcmezőkre kerülnek. A korinthusiakat az fenyegette, hogy a lelkiségre úgy tekintenek pusztán, mint ami személyes növekedésük és átéléseik színtere."* (NT Wright, 1Corinthians/Paul for Everyone, 157)

Könnyű lenne ezt a szakaszt mások nyakába varrni.... De a kérdés ugyanez mindig, ma is: hogyan/milyen lelkülettel, szívvel vagyunk jelen Isten népében (egyetemes!), valamint gyülekezetünkben? Melyek azok a tapasztalatok, lelki átélések, ajándékok, felismerések, amelyek esetleg hasonlóan önmagukért válóvá lettek számunkra, és ezért másokat lenézünk, magunkat pedig többnek gondoljuk? A kérdést azért is kell feltennünk, mert ennek az állapotnak éppen az a veszélye, hogy a korinthusiakhoz hasonlóan semmit sem látunk belőle mi magunk. Nagyon óvatosan szeretnék két jelenségre rámutatni. Óvatosan, mert senkit nem kívánok bántani, valamint azt hangsúlyozva, hogy Korinthusban sem a lelki ajándékokkal volt a baj, nem azok léte, természetes okozott gondot, és ezért Pál nem is tiltja be azokat. A probléma azokkal volt, akik éretlenül éltek azzal, amit kaptak. Hasonlóan én sem embereket/irányzatokat kívánok kritizálni, de szeretném felhívni a figyelmünket, hogyan és miben érkezhetsz ma hozzánk ez a lelki elitizmus, ha nem vagyunk figyelemmel arra, ami a szívünkben zajlik. Két dologról szeretnék szólni, amelyek kihívást jelentenek református keresztények számára (és amelyekről nem kívülről szeretnék szólni).

Az első hasonlítható a korinthusi tapasztalathoz: a csodás, látványos lelki ajándékok kérdése, a Szentlélek ereje átéléséből fakadó nagy lelki élmény. Újra és újra megjelenik református

körökben, hogy valaki olyan, számára új módon tapasztalja meg Isten Lelkét egy karizmatikus közösségben, konferencián, stb. hogy eme tapasztalat fényében a meglévő közösséget, Istennel való életét egészen réginek, az frissen kapott tűz fényében fáradtnak, száraznak értékeli. Ehhez kapcsolódhat (nem feltétlenül, de nem is ritkán) kiegyensúlyozatlan tanítás is, általában azzal a hangsúllyal, hogy ha valaki hisz, biztosan meggyógyul; ha elég erős hittel parancsolunk betegségnek, azok eltűnnek. A megvallott hitnek, a kimondott szó erejének ez a hangsúlyozása Jézus uralmát, hatalmát, a Szentlélek erejének azonnaliságát úgy emeli a középpontba, hogy könnyen megfélemedezik mindarról, amikor nem történik gyógyulás, amikor nem fordul jobbra egy helyzet, amikor Jézus a szenvedésen keresztül formál. Hadd hangsúlyozzam, hogy nem egyszer éltem át a Lélek munkájának ezt a tüzet, erejét. Nem kívülről beszélek, hogy kritizáljak. De azt is tudom, hogy valaki (vagy egy közösség) vagy állandóan csúcsra kell hogy járassa ezt a tapasztalatot, és egy idő után nem látja, hogy már nem az Isten Lelkének fuvallata, hanem az ember lelkének (psziché) erőlködése a lelkesedés, vagy elfogadja, hogy Jézus követése nemcsak győzelem, hanem szenvedés is; nemcsak lobogó tűz, hanem elkötelezett hűség is.

A másik terület az a jelenség, amelynek során protestáns közösségek katolikus (jobbára szemlélődő) spiritualitás felé fordulnak. Amint hiszem, hogy karizmatikus közösségben hiteles Lélektől való érintés születhet, amely után a tanításon és érettségen múlik, hogyan tudja azt valaki integrálni, hasonlóan hiszem, hogy van mit tanulnunk, kóstolnunk akár az ignáci, akár a szemlélődő hagyományból (és itt sem csak kívülről beszélek). Ugyanakkor a kérdés ugyanaz, mint az előző esetben: mély lelki tapasztalatot, újonnan forrászó lelki életet nyerve hogyan leszünk jelen közösségünk, gyülekezetünk, társaink iránt? Különösen, ha a lelkiség/imádság szintjeiről hallunk, nyilván egy egészen más teológiai és lelkiségi hagyományban, hogyan helyezük azt el saját teológiánkban, gyakorlatunkban és lelkiségünkben/kegyességünkben. Minél erőteljesebben fakad fel valami új, annál nagyobb kihívás, hogy ne legyünk éretlenek és kiskorúak, mint a korinthusiak. Az éretlenség egyik látható jele, ha a máshol megkapott ajándék következtében a saját közösségünkről, felekezetünkről egyre inkább csak kritikusan, keserűen, lenézően tudunk beszélni. Észre sem vesszük, hogy *"az ismeret felfuvalkodottá tesz..."*, valamint ez nem szeretet, amely épít. Érdemes ilyenkor bele tekinteni a szívünkbe, nem lettünk-e büszkévé, és megvizsgálni, hogy amint szinte *"rákattanunk"* erre az újra, nem kizárólag önmagunk kedvéért keressük-e a spirituális növekedést, egyes szinteken való továbblépést.

Két jelenségre mutattam most rá, de bármi ugyanilyen csapdába vezethet minket. Új ismeret, új igehirdető felfedezése, egy új irányzat vagy éppen gyülekezetépítési módszer, bármi. A kérdés mindig az, hogy ez az *ismeret, tapasztalat* hogyan formál bennünket és a meglévő gyülekezetünkkel való viszonyunkat? Felfuvalkodottá tesz, ez a kiskorúság, vagy arra hív, hogy szeretetben építsünk vele?

2. A nagykorú/érett gyülekezet működése

Milyen választ ad Pál, hogyan szeretné eloszlatni a korinthusiak tudatlanságát a lelkiekre nézve? Mivel úgy tűnik, hogy a korinthusiak egyes lelki ajándékokat kiemeltek, mint például a nyelveken szólás és az ismeret és prófécia, valamint ezek fényében másokat, akik ezekkel

nem éltek, lenéztek, Pál apostol két dolgot tesz. Egyrészt, rámutat arra, hogy egyes lelki ajándékok nem tesznek másnál különbbé. Másodszer egy metaforát használ, hogy bemutassa egymásra szorultságunkat.

Különbözőség és egység: a Szentháromság Isten

Az 12.1-9-ben a különbözőség és egység dinamikájára mutat rá: *"A kegyelmi ajándékok között ugyan különbségek vannak, de a Lélek ugyanaz. Különbségek vannak a szolgálatokban is, de az Úr ugyanaz. És különbségek vannak az isteni erő megnyilvánulásaiban is, de Isten, aki mindezt véghezviszi mindenkiben, ugyanaz."* Miért mondja el Pál háromszor ugyanazt, mindig kicsit másképpen? Azért, mert így mutat a Szentháromság Istenre. Nézzétek, egy a Lélek, és mennyiféle ajándékokat osztogat; egy az Úr, és mennyi féle szolgálatra hív el; és egy az Isten (az Atya), és mennyi különböző módon nyilvánul meg ereje rajtatok keresztül. Egy Isten, sokféle szolgálat; Isten egységében ott van a sokszínűség. Ti pedig ezt a három ajándékot, ezt a kétféle stílust, ezt az egyetlen felekezetet ki akarjátok sajátítani, hogy Isten már csak így, csak ezek által munkálkodik? Hát nem látjátok, milyen gazdag ő? Hát nem értitek, mennyiféle ajándékot oszt szét? Hát nem értitek, hogy ez nem a ti spirituális teljesítményetekről szól, hanem arról, amit ő akar elvégezni általatok: *"A Lélek megnyilvánulása pedig mindenkinek azért adatik, hogy használjon vele."* Hogy használjon - és nem azért, hogy magát fényezze, vagy magának spirituális kalandokat keressen. Kinek ez adatik, kinek az adatik, ahogyan neki tetszik. De hogyan kapcsolódnak ezek egymáshoz?

Egymásra utaltság: Krisztus teste

Hogy ezt megerősítse és elmélyítse, egy a korabeli életben gyakran használt metaforát vesz elő Pál, a test és a tagok képét. A metafora magától értetődő: a testet a tagok alkotják, egyik tag sem a teljes test önmagában, és a teljes test egyetlen testrész jelenlétét és működését sem nélkülözheti. Amennyiben a gyülekezet Krisztus teste, akkor egy-egy lelki ajándék ill. az azzal élő személy egy-egy testrésznek felel meg. Nyilvánvaló, hogyan korrigálja a kép a korinthusi "lelkiek" elitista hozzáállását: hogyan gondolhatjátok, hogy nektek nincs szükségetek másra, illetve, hogy akik kevésbé látványos ajándékokat kaptak azok nem is fontosak, nem is számítanak a Krisztus testében? Ha így értjük ezt a szakaszt, akkor azt látjuk, ahogy egy korabeli, a politikai életben is jól ismert metaforát Pál a gyülekezetre alkalmaz.

Ezzel együtt feltehetjük a kérdést: miért olyan fontos ez? Miért fontos, hogy mindenkinek helye, szerepe van a Krisztus testben? Pusztán valamiféle demokratikus felfogás miatt? NT Wright hívja fel a figyelmet arra (NT Wright, 1Corinthians/Paul for Everyone, 159kk), hogy Pál nemcsak egy metaforát alkalmaz, amikor Krisztus testéről, sőt, magáról, Krisztusról beszél (v. 12: *"úgy a Krisztus is."* - Krisztus maga az egész test!). *"Hiszen egy Lélek által mi is mindnyájan egy testté kereszteltettünk, akár zsidók, akár görögök, akár rabszolgák, akár szabadok..."* Pál tehát nemcsak egy véletlenszerű illusztrációt használ, hanem - zsidó gondolkodóként - sokkal mélyebbre tekint. Az Isten által teremtett ember/emberiség a kezdetekben Istentől elszakadt, megromlott (1Móz. 1.3). Isten Krisztusban pedig egy új embert/emberiséget teremt, egy igaz, helyreállított embert, és ez most az egyházban, Korinthus városában konkrétan a korinthusi gyülekezetben van jelen. Az tehát, ahogyan egymáshoz viszonyulnak, ahogy a Lélek ajándékaival élnek nem pusztán demokrácia vagy egyenlőség kérdés, hanem annak a kérdése, hogyan élük meg, hogyan fejezik ki azt, hogy ők a Messiás teste, ők a Messiás által egy új emberiség. A gyülekezet annak a helye, ahol ezt tanuljuk, ahol

azt éljük meg, hogyan lehetünk olyan emberré, ahogyan Isten megálmodta az embert. A különböző lelki ajándékokkal való élés itt válik még fontosabbá: ebben a közösségben éppen azáltal van jelen Krisztus és gyógyító valósága, hogy a magát fontosabbnak tartó (aki saját sebzett és bűnös volta miatt hajtja ezt) felszabadul arra, hogy csak egy legyen a többiek között... El tudod képzelni, micsoda szabadság, micsoda megkönnyebbülés, hogy nem kell már különbnek, nagyobbak, fontosabbnak lenned? A magát kicsinek tartó, a magát feleslegesnek érző meg úgy gyógyul, hogy Krisztus új valóságában, ebben az új emberiségben egyre inkább elhiszi és megérzi, valamint megéli, hogy ő számít. Ő is fontos, ő is értékes, ő is Krisztus része, a Messiás testének a része.

De hogyan lehetséges mindez? Pál elénk adja a kellőt, az ideálisat, de hogyan jelenhet ez meg konkrétan a korinthusi, gyülekezetben, a mi gyülekezetünkben? Ő így látja: *"Ezen felül megmutatom nektek a legkiválóbb utat."*

3. A szeretet, mint mindennek a szíve

A szeretet himnusza... Hogyan tudnék egy igehirdetés harmadik pontjában arról bármit is mondani, ami minden szükségeset gyönyörű irodalmi szerkesztésben elmond? Aminél nincs több, ami kultúránk egyik gyöngyszeme, és ami - éppen ezért - talán sokaknak kissé el is koptatott már? Lehet-e ezt magyarázni?

Az első, amit el kell mondani a szeretet himnuszaról, hogy a jelen ismertetett helyzetben hangzik el, és nem azért, hogy megható sorokat olvashassunk esküvőkön, hanem azért, hogy megmutassa, mi a keresztény gyülekezet együttélésének a szíve. Pál tovább vezeti eddigi gondolatait, aminek a lényege, hogy az igazi lelkiség szíve az önfeláldozó szeretet, és nem az ajándékok, ismeret, csodatévő erők. Akármilyen szép és megható is a szeretet himnusza, a korinthusi gyülekezet tagjainak a fülével halljuk: *"A szeretet türelmes, jóságos; a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. Nem viselkedik bántóan, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a rosszat. Nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal."* Nos, ezek a szavak teljes erővel beletalálnak a korinthusiak szívébe, hiszen egész életük viszálykodás, irigység, felfuvalkodás és hasonlók rabságában telik. A szeretet *"mindent elfedez, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr. A szeretet soha el nem múlik."*

Hol van ez a szeretet? Kiben látjuk? Biztos, hogy Pál - aki itt önmagát állítja a korinthusiak elé (vö. 9. fej. szerepe a 8-10-ben párhuzamos a 13. fej-tel a 12-14-ben; valamint ahogy áttér egyes szám első személyre) - leginkább Jézust látja, hallja, érzi és ismeri e sorok mögött (vö. 11.1). Hallgassuk meg még egyszer e részt Jézus Krisztusra gondolva: *"A szeretet türelmes, jóságos; a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. Nem viselkedik bántóan, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a rosszat. Nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal. Mindent elfedez, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr. A szeretet soha el nem múlik."*

Hogyan lesz hát a szeretet a gyülekezet életének középpontja, hogyan jutunk a nagykorúságra, amikor szeretetben épülünk fel? Először is úgy, hogy meglátjuk, elismerjük: mi így soha nem

tudtunk és nem is tudunk szeretni. Egyszer-egyszer egy pillanatig igen, de hogyan fedezzek el én bűnöket, hogyan reméljek, higgyek én másokra nézve, hogyan tűrjem el őket, amikor a saját bűneim, a saját reménytelenségem, a saját türelmetlenségem mindezek útjában áll? Ezek a sorok először annak a szeretetbe visznek engem, aki a maga áldozatos szeretetével, kereszten elszenvedett halálával felém gyakorolta és gyakorolja mindezt. Először én kell, hogy megéljem, ő értem nem kereste a maga hasznát, értem nem gerjedt haragra, értem, nekem nem rótt fel a rosszat. Ő az én bűneim fedezi el, mindet!; ő rám nézve hisz és rám nézve remél, látva, hogy mi mindent rejtett el számomra. Először tehát ezt kell megélnem, kóstolnom, magamhoz ölelnem. A titkot, hogy a Szentlélek ebbe a Jézus Krisztusba, az ő halálába és feltámadásába keresztelt bele, hogy egy legyek azzal, aki így szeretett (12.13a)

Másodszor pedig, ebből kell táplálkoznunk folyamatosan, ebből kell innunk újra és újra (12.13b). A szeretet himnuszát nem magyarázni kell, hanem magunkba szívni. Hallani, meditálni rajta, visszamondani, imádkozni - amint a verseket sem akkor élveztük és fogadtuk be, amikor elemeztük. NT Wright három lépést ajánl ezeknek a soroknak a magunkba imádkozásához. Lassan, soronként olvasva, gondold meg, hogyan volt ez igaz Jézus életében; majd meditálj azon, hogyan mutatkozik vagy nem mutatkozik a te életedben; végül milyen módon valósulna meg ez az igazság a mi életünkben mások iránt. Nem te teszed magad szeretővé, hanem Jézus Lelkének és Igéjének jelenlétébe helyezed magad, és kéred, engeded, hogy formáljon ((NT Wright, 1Corinthians/Paul for Everyone, 174).

Mi tehát a nagykorú gyülekezeti élet, és abban a nagykorú, érett keresztény élet titka? E kettő között feszül: *"Ha szeretet nincs bennem ... semmi vagyok"* - *"A szeretet soha el nem múlik."*

Lovas András